

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

พระราชบัญญัติ
การรถไฟแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๔๕๔

ในพระปรมาภิไธย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ชานีนิวัต กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๔

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งการรถไฟแห่งประเทศไทยขึ้นเป็น
เอกเทศ

พระมหากษัตริย์ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา จึงมี
พระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการ
รถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๔”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่น
ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การรถไฟแห่งประเทศไทย” หมายความว่า การรถไฟ
ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการของการ
รถไฟแห่งประเทศไทย

“ผู้ว่าการ” หมายความว่า ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย

“ รัฐมนตรี ” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
คมนาคม

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อ
ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การจัดตั้ง ทูน และเงินสำรอง

มาตรา ๖ ให้จัดตั้งการรถไฟฟ้า เรียกว่า “ การรถไฟแห่ง
ประเทศไทย ” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) รับโอนกิจการของกรมรถไฟจากกรมรถไฟ กระทรวง
คมนาคม

(๒) จัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการรถไฟ
เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน และดำเนินธุรกิจอันเกี่ยว

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

กับการขนส่งของรถไฟและธุรกิจอื่นซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการ
รถไฟ

มาตรา ๗ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๘ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยตั้งสำนักงานใหญ่
ในจังหวัดพระนครและจะตั้งสาขาหรือผู้แทนขึ้น ณ ที่อื่นใดใน
ราชอาณาจักรก็ได้ และจะตั้งสาขาหรือผู้แทนขึ้น ณ ต่างประเทศ
ในเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีก็ได้

มาตรา ๙ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยมีอำนาจที่จะกระทำ
การต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖
อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) สร้าง ซ่อม จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า และดำเนินงาน
เกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการ
รถไฟ

(๒) ซ่อม จัดหา เช่า ให้เช่า ถูกรรมสิทธิ์ ครอบครอง
จำหน่ายหรือดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

---

(๓) กำหนดอัตราค่าภาระการใช้รถไฟฟ้า บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟฟ้า และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระค่าภาระดังกล่าว

(๔) จัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัย การใช้รถไฟฟ้า บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟฟ้า

(๕) กู้ยืมเงิน

(๖) รับส่งเงินทางรถไฟฟ้า

(๗) รับขนส่งคนโดยสาร สินค้า พัสดุภัณฑ์ และของอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับกิจการรถไฟฟ้า

มาตรา ๑๐ ให้โอนทรัพย์สินและหนี้ทั้งสิ้นของกรมรถไฟ ให้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๑ ให้จ่ายเงิน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาทจากงบประมาณรายจ่ายสามัญของกรมรถไฟประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๔ กับเงินทั้งหมดในงบประมาณรายจ่ายวิสามัญลงทุนที่เกี่ยวกับการรถไฟในงบเงินกองทุนพัฒนาเศรษฐกิจและงบการรถไฟประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๔ ให้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทย

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

มาตรา ๑๒ ทุนประเดิมของการรถไฟแห่งประเทศไทยให้ประกอบด้วย

(๑) สิ้นทรัพย์ที่รับโอนมาจากรมรถไฟเมื่อได้หักหนี้สินออกแล้ว

(๒) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๓ ทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๑๔ บรรดาคดี การสอบสวน หรือการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการซึ่งกรมรถไฟเป็นคู่ความหรือเข้าเกี่ยวข้องกับในฐานะใด ๆ ที่ค้างอยู่ในชั้นใดส่วน สอบสวนพิจารณา หรือบังคับคดีนั้น ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นคู่ความหรือผู้เกี่ยวข้องกับในฐานะนั้น ๆ แล้วแต่กรณี แทนที่กรมรถไฟและให้ถือว่าทนายความซึ่งกรมรถไฟได้แต่งตั้งไว้ในคดีหรือการพิจารณาดังกล่าว เป็นทนายความของการรถไฟแห่งประเทศไทยต่อไปด้วย

มาตรา ๑๕ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมรถไฟ

มาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ และบรรดากฎหมายข้อบังคับที่ได้ออกตามพระราชบัญญัตินั้น ให้คงใช้บังคับต่อไป ทั้งนี้เพื่งเท่าที่มีได้ ความบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติ และที่มีได้มีความขัดหรือแย้งต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แห่งการนำพระราชบัญญัติและกฎหมายข้อบังคับดังกล่าวในวรรคก่อนมาใช้บังคับต่อไป ให้อ่านคำบางคำในพระราชบัญญัติและกฎหมายข้อบังคับนั้น ดังต่อไปนี้

คำว่า “กรรรถไฟแผ่นดิน” และคำว่า “กรรรถไฟ” ให้อ่านว่า “การรถไฟแห่งประเทศไทย”

คำว่า “ผู้บัญชาการรถไฟแผ่นดิน” และคำว่า “อธิบดีกรรรถไฟ” ให้อ่านว่า “ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย”

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๑๕ (๑๓) และ (๑๔) และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ หรือการออกกฎหมายข้อบังคับใหม่ตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ให้ทำโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ และพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นเจ้าพนักงาน ตามความหมายแห่งกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๑๙ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับยกเว้น จากการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

มาตรา ๒๐ เงินสำรองของการรถไฟแห่งประเทศไทยให้ ประกอบด้วย เงินสำรองเพื่อขาด และเงินสำรองอื่น ๆ เพื่อความประสงค์แต่ละอย่างโดยเฉพาะ เช่นค่าเสื่อมราคา และค่าทำให้อาคารเป็นต้น ตามแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

มาตรา ๒๑ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเปิดบัญชีเงินฝาก ไว้กับธนาคารตามระเบียบของคณะกรรมการซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

หมวด ๒

การกำกับ การควบคุม และการบริหาร

มาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของการรถไฟแห่งประเทศไทย และเพื่อประโยชน์ ในการจะสั่งให้การรถไฟแห่งประเทศไทยชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือทำรายงานขึ้นก็ได้

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่การรถไฟแห่งประเทศไทยหรือ
คณะกรรมการจะต้องเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีตามความ
ในพระราชบัญญัตินี้ให้นำเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไป
ยังคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการของการรถไฟแห่งประเทศไทยคณะหนึ่งเรียกว่า “ คณะกรรมการรถไฟแห่งประเทศไทย ” ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และ
กรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คน แต่ไม่เกินหกคน

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและ
กรรมการ

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ และมาตรา
๔๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุม
ดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของการรถไฟแห่งประเทศไทย อำนาจ
หน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) วางข้อบังคับเกี่ยวกับการต่างๆ ตามความในมาตรา ๕

(๒) วางข้อบังคับการประชุมและการดำเนินกิจการของ

คณะกรรมการ

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

---

(๓) วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง และการถอดถอนพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

(๔) วางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย และข้อบังคับว่าด้วยระเบียบวินัยและการลงโทษพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

(๕) ตั้งอัตรามาตรฐานค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ

(๖) กำหนดค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟเป็นครั้งคราว

(๗) กำหนดอัตราเงินเดือนพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับค่าโดยสารและค่าระวางบรรทุก ซึ่งคณะกรรมการกำหนดตาม (๖) นั้น จะต้องประกาศล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้ประชาชนทราบ

ข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานที่คณะกรรมการวางขึ้นตามความใน (๔) นั้น ถ้ามีข้อความจำกัดอำนาจผู้ว่าการ

ในการทำนิติกรรมไว้ประการใด ให้รัฐมนตรีประกาศข้อบังคับ
ที่มีข้อความเช่นว่านั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๖ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ กรรมการ
และผู้ว่าการจะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย และมีความรู้และจัดเจน
เกี่ยวกับการรถไฟ การขนส่ง วิศวกรรม พาณิชยกรรม การ
เศรษฐกิจ หรือการเงิน

มาตรา ๒๗ ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ต้องห้าม
มิให้เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ คือ

(๑) มีส่วนได้เสียในสัญญากับการรถไฟแห่งประเทศไทย
หรือในกิจการที่กระทำให้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งนี้
ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของ
บริษัทที่กระทำการอันมีส่วนได้เสียเช่นว่านั้น

(๒) เป็นพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

(๓) เป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมือง

มาตรา ๒๘ ให้ประธานกรรมการและกรรมการที่ได้รับ
แต่งตั้งดำรงตำแหน่งสี่ปี แต่สำหรับกรรมการนั้นในวาระเริ่ม
แรกเมื่อครบกำหนดสองปี ให้ออกจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งโดยวิธี

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

จับสลาก ถ้าจะแบ่งออกให้ตรงเป็นกึ่งหนึ่งไม่ได้ ก็ให้ออกโดย
จำนวนใกล้ที่สุดกับกึ่งหนึ่ง

ประธานกรรมการและกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ
จะแต่งตั้งให้เป็นกรรมการออกก็ได้

มาตรา ๒๕ ประธานกรรมการและกรรมการข้อมพ้นจาก
ตำแหน่งก่อนถึงวาระ ตามความในมาตรา ๒๔ เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) มีลักษณะต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗

ในกรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงวาระ ให้มีการแต่งตั้ง
ประธานกรรมการหรือกรรมการเข้าแทน แล้วแต่กรณี ผู้ที่ได้
รับแต่งตั้งเข้าแทนนั้นข้อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลา
ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๓๐ ประธานกรรมการและกรรมการข้อมได้รับ
ประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๑ ให้คณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย และให้ผู้ว่าการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการ

ให้ผู้ว่าการได้รับเงินเดือนตามที่คณะกรรมการกำหนด และอยู่ในตำแหน่งได้จนกว่าคณะกรรมการจะให้ออกจากตำแหน่ง เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือหย่อนสมรรถภาพ มิติให้ผู้ว่าการออกจากตำแหน่ง ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งจำนวนกรรมการทั้งหมดนอกจากผู้ว่าการ

การแต่งตั้ง การกำหนดเงินเดือน และการให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๑ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๒ ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นผู้ว่าการ คือ

(๑) มีส่วนได้เสียในสัญญากับการรถไฟแห่งประเทศไทย หรือในกิจการที่กระทำให้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของบริษัทที่กระทำการอันมีส่วนได้เสียเท่านั้น

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔

(๒) เป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมือง

มาตรา ๓๓ ผู้ว่าการเป็นผู้บริหารกิจการของการรถไฟแห่งประเทศไทย ให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยทุกตำแหน่ง

ผู้ว่าการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการจัดการและดำเนินงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

มาตรา ๓๔ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ผู้ว่าการเป็นผู้กระทำการในนามของการรถไฟแห่งประเทศไทย และเป็นตัวแทนของการรถไฟแห่งประเทศไทย และเพื่อการนี้ ผู้ว่าการอาจมอบอำนาจให้ผู้แทนของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ได้ตั้งขึ้นตามมาตรา ๘ หรือบุคคลใด ๆ ปฏิบัติกิจการเฉพาะอย่างแทนได้ แต่ทั้งหมดต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีข้อบังคับซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามาตามตรา ๒๕ วรรคท้าย กำหนดว่านิติกรรมใดผู้ว่าการจะทำได้ก็แต่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการก่อน บรรดานิติกรรม

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

ที่ผู้ว่าการทำขึ้นโดยมิได้รับความเห็นชอบดังกล่าว ย่อมไม่ผูก
พันการรถไฟแห่งประเทศไทย เว้นแต่คณะกรรมการจะให้
สัตยาบัน

มาตรา ๗๕ ผู้ว่าการมีอำนาจ

- (๑) แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนขั้นหรือลดขั้นเงินเดือน
พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตาม
ข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าพนักงานเช่นว่านั้น
เป็นพนักงานชั้นที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้อำนวยการฝ่าย
ต่าง ๆ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน
- (๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของการรถไฟแห่ง
ประเทศไทยโดยไม่แย้งหรือขัดต่อข้อบังคับที่คณะกรรมการวาง
ไว้

มาตรา ๓๖ เมื่อผู้ว่าการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุ
ใดเหตุหนึ่ง ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานของการรถไฟ
แห่งประเทศไทยคนหนึ่งขึ้นเป็นผู้ทำการแทนผู้ว่าการชั่วคราว
และให้นำมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ผู้ทำการแทนผู้ว่าการมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับผู้ว่าการ
เว้นแต่อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการ ในฐานะกรรมการของการรถไฟ
แห่งประเทศไทย

มาตรา ๓๗ ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้^๖การ และ
พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย อาจได้รับเงินรางวัล
ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๓

ความสัมพันธ์กับรัฐบาล

มาตรา ๓๘ ในการดำเนินกิจการของการรถไฟแห่ง
ประเทศไทย ให้คำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน
และความปลอดภัย

มาตรา ๓๙ การรถไฟแห่งประเทศไทยจะต้องได้รับความ
เห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน จึงจะดำเนินกิจการดังต่อไปนี้
นี้ได้ คือ

(๑) สร้างทางรถไฟสายใหม่

(๒) เลิกสร้างทางรถไฟที่ได้เริ่มสร้างแล้ว หรือเลิกกิจการ

ในทางซึ่งเปิดเดินแล้ว

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๔ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๔

(๓) เพิ่มหรือลดทุน

(๔) กุยมเงิน

(๕) จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์

(๖) ตั้งอัตรามาตรฐานของค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับค่าโดยสารและค่าระวางบรรทุก

(๗) กำหนดอัตราค่าโดยสารหรือค่าระวางบรรทุกต่ำกว่า กิ่งหนึ่งของอัตรามาตรฐานหรือสูงกว่าอัตรามาตรฐานเกินร้อยละ สิบห้า

มาตรา ๔๐ ข้อบังคับดังกล่าวในมาตรา ๒๕ (๓) และ (๔) ต้องเสนอรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ในระหว่างที่รอการพิจารณาของรัฐมนตรีนั้น ให้ใช้ข้อบังคับนั้นไปพลางก่อน และถ้ารัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ข้อบังคับดังกล่าวเป็นอันใช้ไม่ได้ต่อไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบ กระทั่งกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้ข้อบังคับนั้น

มาตรา ๔๑ การรถไฟแห่งประเทศไทยจะต้องไม่วางระเบียบว่าด้วยการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจน

การกำหนดค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกเช่น
ว่านั้นอันจะเป็นการขัดกับนโยบายของคณะรัฐมนตรีในทาง
เศรษฐกิจและการคลัง

ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งนโยบายดังกล่าวในวาระก่อนให้คณะ
กรรมการทราบ

มาตรา ๔๒ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดทำงบประมาณ
ประจำปีแยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ สำหรับงบลงทุนให้
นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ส่วน
งบทำการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๔๓ รายได้จากการรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับจาก
การดำเนินงานให้ตกเป็นของการรถไฟแห่งประเทศไทยสำหรับ
เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

รายได้ที่ได้รับในปีหนึ่ง ๆ เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายสำหรับ
ดำเนินงาน ค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่า
เสื่อมราคา และเงินสมทบกองทุนสำหรับจ่ายสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงาน
ในการรถไฟแห่งประเทศไทยและครอบครัว เงินสำรอง
ธรรมคาซึ่งตั้งไว้เพื่อขาด เงินสำรองขยายงาน และเงินลงทุน

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔

ตามที่ได้รับความเห็นชอบตามความในมาตรา ๔๒ แล้ว เหลือ
เท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ

แต่ถ้ารายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับรายจ่ายดังกล่าว นอกจาก
เงินสำรองที่ระบุไว้ในวรรคก่อน และการรถไฟแห่งประเทศไทย
ไม่สามารถหาเงินจากทางอื่น รัฐพึงจ่ายเงินให้แก่การรถไฟแห่ง
ประเทศไทยเท่าจำนวนที่ขาด

มาตรา ๔๔ ให้คณะกรรมการทำรายงานปีละครั้งเสนอ
รัฐมนตรี รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานในปีที่ล่วงแล้วของการ
รถไฟแห่งประเทศไทย และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของ
คณะกรรมการ โครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

หมวด ๔

การร้องทุกข์และการสงเคราะห์

มาตรา ๔๕ ให้พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยมี
สิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการ
กำหนด

มาตรา ๔๖ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดให้มีกองทุน
สำหรับจ่ายสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานในการรถไฟแห่งประเทศไทย

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

และครอบครัวในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ประสพอุบัติเหตุเจ็บป่วย หรือกรณีอื่นอันควรแก่การสงเคราะห์

การจัดให้ได้มาซึ่งกองทุนดังกล่าวในวรรคก่อน การกำหนดประเภทของผู้ที่พึงได้รับการสงเคราะห์จากกองทุนและหลักเกณฑ์การสงเคราะห์ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับกองทุน ให้เป็นไปตามข้อบังคับซึ่งคณะกรรมการกำหนด

ข้อบังคับดังกล่าวในวรรคก่อน ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๕

การบัญชี การสอบ และการตรวจ

มาตรา ๔๗ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีอันถูกต้อง แยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ และการสอบบัญชีภายในเป็นประจำและมีสมุดบัญชีลงรายการ

- (๑) การรับและจ่ายเงิน
- (๒) สินทรัพย์และหนี้สิน

งแสดงการงานที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควร ตามประเภทงาน รวมด้วยข้อความอันเป็นเหตุที่มาของรายการนั้น ๆ

ตอนที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

มาตรา ๔๘ ทบทวีให้คณะกรรมการตั้งผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคน เพื่อสอบและรับรองบัญชีของการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นปี ๆ ไป

ห้ามมิให้ตั้งประธานกรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ ผู้รองเป็นผู้แทนของการรถไฟแห่งประเทศไทย พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย หรือผู้มีส่วนได้เสียในการงานที่การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดทำ เป็นผู้สอบบัญชี

มาตรา ๔๙ ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุด บัญชี และเอกสารหลักฐานของการรถไฟแห่งประเทศไทยในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ และเพื่อการสอบบัญชี ให้มีอำนาจได้ถามสอบสวนประธานกรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ และผู้แทนหรือพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

มาตรา ๕๐ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยข้อความ คำชี้แจงอันควรแก่การสอบบัญชีที่ได้รับ ตลอดจนความสมบูรณ์ของสมุดบัญชีที่การรถไฟแห่งประเทศไทยรักษาอยู่ และต้องแถลงด้วยวา

ฉบับที่ ๔๐ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๔

(๑) งบดุลและบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้นถูกต้องตรงกับสมุดบัญชีเพียงไรหรือไม่

(๒) งบดุลและบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้นแสดงการทำงานของกรรณไฟฟ้าแห่งประเทศไทยที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควร ตามความจำเป็นและความรู้ของผู้สอบบัญชีเพียงไรหรือไม่

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของการรถไฟแห่งประเทศไทยในเมื่อรัฐมนตรีร้องขอ

มาตรา ๕๒ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันหลังจากวันสิ้นปีบัญชีของการรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย ต้องโฆษณารายงานประจำปี แสดงบัญชีงบดุลบัญชีกำไรและบัญชีกำไรขาดทุน เพียงสิ้นปีบัญชี พร้อมกับรายงานของสอบบัญชีที่คณะกรรมการตั้งขึ้นตามความในมาตรา ๔๘.

สืบสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี